

Politične stvari.

Spet „ilirsko kraljestvo“.

Iz Trsta 21. marca.

Da mesto naše šteje mnogo zvestih Avstrijanov, to ni dvomljivo, in videlo se je to ob prihodu cesarjevem v Trst. Al kdor ni gluh in kdor ni slep, slisal je in videl poslednji teden, da lahonstvo, kateremu je „unità d' Italia“ (zedinjena Italija) cilj in konec, ima gnjezdo predrznih rogoviležev tudi tukaj, ki si „cele“ Italije ne morejo misliti brez Adrije. Če celó o tacih zadevah tihotna „Triesterica“ ni mogla zamolčati pomenljivega napisa na mnozih mestnih vogalih, pač so tudi v Trstu bivajoči ministri, ki so spremljali presvitlega cesarja, lahko videli, kako silna potreba je za Avstrijo, da se cesarju in Avstriji zvesti slovenski narod na obalih jadranskega morja na trdne noge postavi, to je, da dobí ustavno veljavo, ktera krotí prekucijske namene onega italijanskega pajka, kateri svojo mrežo prede čez Trst in primorje noter v Kranjsko. Čujmo, kakošno novico je boječa se „Triesterica“ vendar prinesla v 63. svojem listu, in to popolnoma resnično, tako-le: „Na več vogalih našega mesta je bil danes nabit razglas s podpisom „Il comitato triestino“ (odbor tržaški) na „mladino tržaško“ (giovani triestini). Podoba je, da ta razglas ni bil tiskan v Trstu, ampak od zunaj le-sem prinešen. V tem razglasu, ki se pozivlja na neki drug razglas od istega „odbora“, v katerem se je Tržačanom naročilo, kako naj se obnašajo te dni, se mladina italijanska svari, naj ne počne nič nespametnega, ker bi to zdaj nič ne koristilo. „Domovina (se vé da laška!) — tako se glasijo konečne besede tega razglasa — Vas bode kmalu potrebovala.“ — Vse to je vendar jasno kot beli dan! Državni kancelar grof Beust je bil tudi tukaj, in on, ki je tako tanka ušesa imel za zahteve ogerske, gotovo ni preslišal in prezrl, kam „italianissimi“ merijo, in da je pač prav prav imel nadvojvoda Albrecht, ki je že davno svetoval, naj se dunajska vlada ne obotavlja dalje in vstvari kraljestvo ilirsko z zedinjenimi Slovenci, ki so gotova in edina trdnjava proti navalu „zedinjene Italije“. Mi Avstriji verni Slovenci kličemo tedaj v očigled zadnjih nakán vladi dunajski pozor! pozor! da ne bode prekasno. Naj državniki, ki držijo krmilo avstrijsko v svojih rokah, osramoté izrek Napoleona I., ki je Avstriji očital, da je zmiraj za eno idejo in eno armado prekasna, in naj ne odlašajo dalje, da se vstvari kraljestvo ilirsko, v katero se zedinijo Slovenci ob obalih Adrije do podnožja Triglava, ktero pozneje more roko podati ostalim Slovencem, ki se še nikdar niso izneverili svojemu gèslu: „Hrib se omaja in hrast — zvestoba Slovincu ne gane!“

Če že ministri avstrijski prezirajo glasove slovenskih časnikov, češ, da so le glasovi „pro domo sua“, — če prezirajo glas nemških časnikov „Zukunft“ in „Triglava“, češ, da so organi strogega slovanstva, — ako jim je „Vaterland“ le časnik „fevdalno-klerikalen“, naj bi saj brali jedrene obravnave liberalnega nemškega časnika „Reform“, kateri mirno in temeljito prevdarja, kar piše na blagor Avstriji, za pravice Slovencev. V 9. listu od 4. dne t. m. pod naslovom „Oesterreich und Italien“ govori modri časnik spet zlate resnice, in med drugim spet opominja vlado, naj ne odlašja dalje razvitka slovenskih narodov na meji laški, ter pravi: „Slovani na Kranjskem, po vsem Primorskem, v Dalmaciji in na Koroškem se zavedajo svojih narodnih in političnih pravic. Nočejo se dati niti ponemčiti niti polasčiti. V to pa jim je treba varstva in skrbstva močnejše države, modre in krepke vlade. Tako se bojo

ti slovanski narodi postavili pod zastavo močne države, in starodavna zveza, starodavna navada in starodavna udanost jih bo krepko priklenila Avstriji. V ta cilj in konec pa ni gotovejšega sredstva kakor je ta, da se na novo ustanovi kraljestvo ilirsko. Al to se mora kmalu zgoditi.“ Tako „Reform.“

Naj bi ministri, kateri so odgovorni za to, da se Avstriji ne odcepi še več zemlje po lakomnosti italijanski, brali take opomine, in ne bi se gugali v sanjarijah „Pressinih“, ktere bojo pripravile Avstrijo še v huje stiske, kakor jih je že doživela. Narodna ideja ni več prazna fraza; plamen je, ktereга oživlja večna pravica, ki se je dolgo zatajevala po sebični sili!

Slovensko slovstvo.

* *Katekizem za Slovence videmske nadškofije na Beneškem* — je prišel nedavno na svetlo, v Gorici natisnjen. — „Novice“ omenjajo to knjigo zato, da kažejo, da spet le cerkev skrbi za ohranjenje narodnega jezika in po tem naroda samega. „Danica“ piše med drugim resnične te-le besede: „Slovenci dozdej še niso imeli tiskane prestave tega katekizma; duhovni so sami predstavljali iz laškega v slovensko, torej je očitno, da se je v besedah pogrešala vtrjena edinost. Ni bilo pa moč skrbeti za likanje ondotnega podnarečja, ker slovenščini ondi še nikoli ni bila pot odprta ne v šole in ne v uradnije, akoravno je v videmski nadškofiji 40.000 Slovencev! Ti Slovenci so bili v začetku pod oglejskimi patrijarhi, 1420. leta jih je odločila benecijska ljudovlada; le samo v cerkvah se je ohranila slovenščina, in cerkev jo je obvarovala med ljudstvom. Po nekterih farah in kaplanijah je skoraj zginila ali se popačena ohranila. — Novi katekizem bode veliko pomagal, da se ljudstvo tudi bolje slovenščine uči, ker zasukan je nekoliko na kranjsko narečje. Da bode sčasoma še marsikaj bolje, se je zanašati. Ne tedaj samo za versko stran je novi katekizem silo doželen, ampak tudi za slovenščino, ktero hočejo ondotni Slovenci svojim mlajšim izročiti, kakor so jo od svojih predtedov prejeli.“

Baba ima zlodjevo glavo.

Smešnica popisana kakor govorijo Slovenci na Beneškem.

Renjik Pečian je biu an človek dobrè uoje ino smiešan. Kadar mu je šluò pru, jih je take pravu, de je bluò za popokat za smiehan. Nieku nedjeju po pudan, Buoh mu dì luč božò, sma sediela pod oriehan, inu me je uprašu: niet ti Jurca, al vieš ti zakì tle par nas praviju, de baba ima zluodjovu glavò? Jest mu niesan viedeu ki reč, se viè; inu on tenčas je zastopu, de san an Jur, ino zatuò mi je začeu arskladat tako-lè: Niekada, mi je on reku, Križtuš an sv. Petar sta hodila po sviete, inu an dan sta šla po nieki duji pôt. Tan na majnin sta zagledala, de baba an zluodi sta se hrèstala, de je bluò strah jih videt'. Križtuš an Petar sta an cait gledala kakuò baba an zluodi sta se opalièhala, inu se jih nasajala brez obedne smilnosti, kir baba je tiela preomàhat zluodja, inu zluodi se nie daržu plačan de bi ga bila baba preomàhala. Kir pa je videu Križtuš de neçieta uhenjat se bûtat, je reku Petru: bieš Petar ciè, inu pomeri jih. Petar je biu ohnjen za bugat ja, pa nie biu še arsvietjen, zatuò kar je stuoru, brez tiet, mu se je vse harduò zgodilu: gre nàglu ciè med nje, inu brez nič reč ne bab ne zluodju, vetegne meč, mahne zluodja po glav, ino flask, glava ciè na tla; posliet mahne pa babu, inu tud nji odsieče glavò. Kadar baba an zluodi sta ležala na tleh, sta še numarcu pocabala, ino na zadnju sta se pomerila. Petru